

sosialurinn

telf. 14720. 11820
box 76, 3800 Tórshavn
p/f sosialurinn

Útgevri: Fyriraks-
og blaðstjóri: Tórfinn Smith (ábyrgd)
Blaðmenn: Hogni Djurhuus
Jóhann Mortensen
Jan Müller
Lýsingar: Árni Joensen
Uppseting: Sosialurinn
Prent: Dimmalætting

Fyri framtakshugaðum og demokratiskum kreftum

Hesin Sosialurinn er hin seinasti í ár, og skulu vit heilt stutt taka saman hvussu skjótt farna ár hevur roynst blaðnum, kunnu vit ikki annað en lata væl at. Fasta haldaratal blaðsins er økt í mun til ársbyrjan seinast og sama er við leysasøluni. Serliga í byggunum kring alt landið. Saman við góðari undirtøku hvat viðvíkur lýsingum kunnu vit tí í ár vísa á eitt nakað betri figgjarligt úrslit fyri 1981 enn møguligt var fyri ári síðani.

AT VINNA GULL burturúr føroyskari blaðútgávu man helst vera torført, og hevur tað heldur ongantíð verið ætlanin, men hava vit roynt at skapa blaðnum so fræg figgjarlig kor, soleiðis at vit hava verið førir fyri, at geva eitt nampuliga gott blað út og samstundis kunna svara hvørjum sítt.

HVUSSU BLAÐIÐ hevur verið innihaldslig lata vit heldur lesaran meta um sjálfan. Vit hava roynt at lagt dent á sakligan tíðindaflutning,

POLITISKÝ styðjar Sosialurin hina sosialdemokratisku hugsjónina og vil stríðast fyri øllum framtakshugaðum demokratiskum kreftum. Vit vilja stríðast ímóti myrkamonnunum. Teimum sum eyðsýnliga hava góðan gróðrabotn eisini her á landi. Teimum hvørt høvuðsuppgáva sýnist at vera, at sáa mistreysti og uppgávu-lyndi. Móti teimum sum misnýta tað vald sum fjølmiðlar hava, til at seta fólk bygdir ella ávisar bólkur upp móti hvørjum øðrum.

HELDUR VILJA vit leggja dent á at vísa á gongdar leiðir samfelagnum og hvørjum einstøkum borgara at gagni. Vera positívur í lívsfatan og soleiðis gera hetta samfelag enn ríkari enn tað er. Hesa uppgávu kunnu blaðini røkja eftir førimuni og tað far vit at royna. Við hesum senda vit okkara bestu jóla- og nýttársheilsur til allar lesarar okkara og takka fyri tað skjótt farna árið. Sosialurinn kemur út aftur 6. januar.

Stuttaleikaskattur

Aftursvar til Torbjørn Poulsen, landsstýrismann

Landsstýrismaðurin Torbjørn Poulsen hevur sent »politiska viðmerking« til blaðini um, at undirritaða hevur ábyrgd av, at lógin um avtøku av stuttaleikaskattinum ikki kemur at virka frá 1. januar 1982. Nógviðandi verið at sagt í svári til landsstýrismannin um hetta mál. Tá tykir mær nóg mikið av kegli at vera til dagligt, tá tingið er saman, so eingin orsök er til at brúka jólafrítið

na til brigsl. Tessvegna bert henda viðmerking: Sum framsögufólk tjóðveldisflokksins mælti eg undir 1. viðgerð hin 9. september til, at stuttaleikaskatturin var avtikin longu 1. okt. 1981, tá treytað av, at tann slaka milliónin, ið á hvørjum ári á henda hátt er komin í grunnin til mentamál, varð tryggjað á annan hátt.

Hetta hevur hvørki figgjarnevdin ella

landsstýrismaðurin á nakran hátt váttað skrivliga. Hetta kundi verið orðað í sjálfum uppskotinum, eins og tað kundi verið nevnt í viðmerkingunum til álitið frá figgjarnevndini.

Av hesi orsök mælti eg undir 2. viðgerð til, at málið fór aftur í figgjarnevndina hin 11. desember. Um meirilutin í figgjarnevndini og landsstýrismaðurin vildu, vóru stundir at sam-

viðmerkingar

tykja hetta mál í tinginum t.d. 15. ella 16. desember, áðrenn tingið fór heim í jólafri. Lógin kundi sostatt havt virkað frá 1. januar 1982, um bert meirilutin í figgjarnevndini og landsstýrismaðurin høvdu vist nóg góðan politiskan vilja til at fremja málið.

Tórshavn, hin
19. desember 1981
Karin Kjølbros

Klassastríðið í Póllandi

— reisir spurningum um sosialismu innan kommunistisku alheimsrørsluna

Tey spentu viðurskiptini í Póllandi hesi seinastu árin hava givið borgaraskapinum høvi til at sannføra fólk um, at sosialisman merkir tving-sul og skerjingar av demokratiskum rættindum, sum arbeidandi fólkid hevur vunnið sær undir kapitalismuni.

Tað hevur tí serligan áhuga at lura eftir teimum sjónarmiðum, sum hava sum endamál at víðgæva viðurskiptini í Póllandi út frá einum marxistiskum-laninistiskum sjónarmiði. Júst hetta var endamálið, sum blaðið hjá Albanska Kommunistaflokkinum — »Zeri i Popullit« — setti sær fyri í leiðaranum »Bert tann kolvælingarliga leiðin kann fóla arbeidar-klassen til sigurs«. Leiðarin varð prentaður tann 7. september 1980. Tað er sostatt gott ár liðið, síðan nevndi leiðari kom uppá prent, men hinvegin meta albanar hann at hava alstjóran grundleggjandi týðning, og tað er annars onki, sum bendir á, at teir hava broytt stóðu í so máta. Harafturat er at nevna at »Venskabsforeningen Danmark-Albanien« hevur givið út nevnda leiðara sum serstakt hefti.

— Endamálið við hesi grein er at endurgeva nevnda leiðara so gjølla, sum tað nú einaferð letur seg gera í eini grein. Harnæst verða nakrar viðmerkingar gjørdar til »albanska sjónarmiðið«.

Verkføllini í 70'unum

Leiðarin í »Zeri i Popullit« byrjar við at vísa á tey spentu viðurskiptini, sum vóru í Póllandi fyri 10 árum síðan, og sum víðgerðu, at Gomułka varð settur frá og Giersek varð settur í hansara stað. Hetta leiðarskiptið kom nógvið áhugamálsbolkur sera væl við:

— »Moskva frøddi seg yvir, at tað ikki hevði verið neyðugt at brúkt hermegi, og at Pólland framvegis var innan fyri tess áhugamálsóki. Vesturheimurin var nøgdur, tí hann kundi halda fram við at gera iløgur og økja um sína ávirkan í Póllandi. Tann katolska kirkjan vann ein sigur á Warszawa, og kirkjan

tjak og meiningar

Vit gera lesarar okkara varugar við, at treytin fyri at fáa lesarabrov upptikin undir hesum teiginum er, at blaðstjórnin veit, hvør hevur skrivað brovini.

gjørdest tann makt, sum avgerði hvør revisjonistiskur bólkur skuldi setast frá valdinum, og hvør skuldi halda fram við at hava valdið. (Síða 1), skrivur »Zeri i Popullit«.

Orsökini til verkföllini

Albanski Kommunistaflokkurin visir á, at tey landsumfatandi arbeidarverkføllini, sum raktu Pólland í fjør, vórðu eggið og misnýtt av alheimsborgaraskapinum og av katolsku kirkjunum í Póllandi.

— »Verkføllini vóru ikki í sínum innihaldi kolvælingarlig«. »Megin í verkføllum var mót-kolvælingarlig og vend ímóti mót-kolvælingarliga stýrinum«. (s. 2).

— »Tey, sum skipaðu og ávirkaðu verkföllini, royndu at ríva Pólland leyst úr sovjetiskum sosial-imperialistisku klómum og at fáa landið undir harrademið hjá vesturlendsku kapitalismuni« (s. 2).

— »Sjálvandi vóru verkföllini, mótmælini og mótmælisgongurnar ein fylgja av revisjonistisku linjuni hjá Sameinda Pólska Arbeidara-flokkinum, og av at Pólland á øllum økjum var kugað av tí revisjonistiska Sovjetsamveldinum« (s. 2).

— »Meðan Giersek-bólkurin hevði valdið, varð størri dentur lagdur á ta revisjonistiska leiðina fyri at endurreisa kapitalismuna, og tilknytið til Sovjetsamveldið økt stöðugt og kapitalistisku avleiðingarnar vuku stöðugt« (s. 2).

Pólland var nevniliga fangað í tákunum, sum »búskaparliga samvinnan« hjá »sosialistiska felagsskapinum« hevði á landinum.

— »Soleiðis var og bleiv tann pólski búskapurin eitt uppskoyti hjá tí sovjetiska búskapinum, ein búskapur, sum framleiddi til tann sovjetiska marknaðin« (s. 2).

Figgjar- og orkukreppan, sum hevur rakt tey revisjonistisku og kapitalistisku londini í heiminum, raktu Pólland meint. Sovjet tri- og fyrafaldaði oljuprisarnar, og Pólland varð noytt til at gjalda nógvið ír infflutningin av olju. Hetta sama gjørdi seg galdandi viðvíkjandi korninum og fòðrinum, sum Pólland infflutti úr Vesturheiminum.

Hesi viðurskipti víðgerðu, at Pólland undir trysti frá teirri vakandi skuldini til Eystur og Vestur varð noytt til at vaksa um útlutningin av neyðsýnjarverum, sum landið sjálvt hevði fyri neyðini, samstundis vóru nógvið av teimum grundleggjandi viðurskiptunum, sum elvdu til verkföllini í fjør.

Málgagnid hjá Albanska Kommunistaflokkinum leggur dent á, at tað longu fyri 10 árum síðan hevði ta fatan, at hesar hendringar vistu, at »Pólland hevði gjøgnumført yvirgongdina til kapitalismuna, og var komið á eitt stig, har opið klassastríð ikki var at fyrirbygja« (s. 3). Hetta er ein fylgja av limaskapi Póllands í COMECON og av, at leiðslan í Póllandi »stíg fyri stíg hevur sett í verk tær somu búskaparligu, politisku og sosialu áðutur, sum vórðu settar í verk í Sovjetsamveldinum« (s. 3).

Vesturheimurin og verkföllini

Verkføllini í Póllandi í fjør vóru undir sterkari ávirkan av afturhaldinum í útheiminum og í Póllandi, sigur Albanski Kommunistaflokkurin.

— »Gjøgnum hesi ferkföll fær vesturheimurin betri umstøður til at røkja síni áhugamál í Póllandi og at leggja tryst á Sovjetsamveldið, men

Vesturheimurin vildi ikki ganga so langt, at stóða hjá Giersek kom í vanda«. Vandur var nevniliga fyri, at sovjet-samveldið gjørdi innrás, og tað vildi ikki verið til gagns fyri V-Týskland, Frakland, Bretland og USA í lótu.

— »Hetta færdi til, at verkföllini vórðu steðgaði, og at ein sáttmáli varð undirskrivaður millum umboð fyri stjórnina og tey, ið vórðu í verkfalli í Gdansk« (s. 6).

Innihaldið í sáttmálanum

Albanski Kommunistaflokkurin metur sáttmálan í Gdansk at vera ein týðandi ósigur fyri teir pólsku revisjonistarnar eins og fyri Sovjetsamveldið.

Sáttmálin kann metast sum »eitt ideologiskt, politiskt grundlag hjá teimum nýggju afturhaldskreftunum í Póllandi« (s. 7), sigur Albanski Kommunistaflokkurin.

Sáttmálin, sum pólska stjórnin og umboð fyri arbeidar-klassan í Gdansk komu ásamt um fevndi um 21 greinar. Albanski Kommunistaflokkurin metir serstakliga 5 av greinunum at vera av grundleggjandi týðning. Nevndu greinar snúgva seg um fylgjandi mál: 1) rætturin til at skipa óheft fákfelg, 2) rætturin til at fara í verkfall, 3) talu- og skrivfrælsi, 4) forboð fyri jagstran av óheftum útgevarum, 5) rætturin hjá átrúnaðarbólku at fáa innvið í fjølmiðlunum.

— »Allar hesar semjur eru tekin um rotinskapin hjá nútíðandi pólska revisjonistiska stýrinum, eins og tey eru tekin um eina djúpa broyting av Póllandi til eitt kapitalistiskt land« (s. 7) sigur Albanski Kommunistaflokkurin.

— »Tað er eydnast afturhaldskreftunum at fáa hesar broytingar av einum so nevndum sosialistiskum landi ígjøgnum — sum als ikki er sosialistiskt — við at lumpa og nýta arbeidar-klassan til eigið gagn« (s. 7).

Albanski Kommunistaflokkurin metur nevnda sáttmála at vera við til at broyta Pólland, sum hevur verið eitt